

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Частина 1

**COMBAT HORTING AND ACTIVITIES
OF UKRAINIAN LAW ENFORCEMENT
AUTHORITIES**

ІРПІНЬ – 2021

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**

***МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ***
**БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ**

Частина 1

**04–05 січня 2021 року
м. Ірпінь**

*Рекомендовано до друку Науково-методичною колегією
Національної федерації бойового хортингу України
(протокол від 09.01.2021 № 8).*

Науковий керівник конференції

Пашко П. В. – ректор Університету державної фіскальної служби України, доктор економічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Організаційний комітет конференції

Голова оргкомітету:

Чмелюк В. В. – кандидат юридичних наук, проректор з питань підготовки кадрів податкової міліції – начальник Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, полковник податкової міліції, учасник бойових дій.

Голова науково-методичної ради оргкомітету:

Єрмоменко Е. А. – професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету ДФС України, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу, майор десантно-штурмових військ ЗС України, учасник бойових дій.

Заступники голови оргкомітету:

Грищук В. Л. – кандидат юридичних наук, начальник кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, підполковник податкової міліції, учасник бойових дій;

Бухтіяров О. А. – кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, учасник бойових дій.

Члени оргкомітету:

Параниця С. П. – кандидат юридичних наук, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, учасник бойових дій;

Антоненко С. А. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України;

Бадьора С. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України;

Гарбовський Л. А. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України.

Є80 Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. Ч. 1. – 1419 с.

Збірник містить наукові роботи учасників конференції, дослідження з педагогіки, психології, філософії, історії, теорії і методики викладання бойового хортингу, проведені відповідно до угоди про співпрацю між Національною федерацією бойового хортингу України та Університетом державної фіскальної служби України. Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

Матеріали подаються мовою оригіналу. За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновки несуть відповідальність автори матеріалів.

ЗМІСТ

Зубалій М. Д., Єрмоєнко Е. А., Вехтєв В. В. Реалізація завдань військово-патріотичного виховання школярів засобами бойового хортингу	10
Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у системі підготовки курсантів і слухачів освітніх установ правоохоронних органів України	26
Учень С. М., Єрмоєнко Е. А., Зверєв А. В. Бойовий хортинг у розділі службово-бойової підготовки співробітників силових структур України	42
Тахтарова Н. О., Єрмоєнко Е. А., Буток О. В. Впровадження комплексних засобів самовиховання у системі бойового хортингу	57
Мандрик Т. В., Єрмоєнко Е. А., Карасевич С. А. Етапи підготовки спортсменів бойового хортингу та методи контролю у процесі занять	75
Нечерда В. Б., Єрмоєнко Е. А., Самонов С. М. Прийоми регуляції і саморегуляції психічних станів спортсмена бойового хортингу	91
Дерев'янку В. В., Єрмоєнко Е. А., Коломоєць Г. А. Структура і зміст навчальної дисципліни «Бойовий хортинг» для студентів і курсантів закладів вищої освіти	103
Липчанський В. О., Єрмоєнко Е. А., Зуб Р. В. Правові та психологічні основи необхідної оборони та самооборони у системі бойового хортингу	131
Невмержицький В. Л., Єрмоєнко Е. А., Вехтєв В. В. Особливості підготовки співробітників силових структур до дій в екстремальних ситуаціях спеціальними засобами бойового хортингу	150
Єрмоєнко Е. А. Основи прикладної психофізичної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей за методиками бойового хортингу	171
Сазонова Т. В., Каменюка О. В., Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як система емоційно-вольової підготовки кваліфікованих спортсменів	185
Самоха І. М., Єрмоєнко Е. А., Кіблицький Р. В. Важливість фізичного здоров'я для розвитку особистості спортсмена бойового хортингу	205
Шевчук В. С., Єрмоєнко Е. А., Карасевич С. А. Психологія рухових потреб спортсменів бойового хортингу	222
Дубас О. М., Єрмоєнко Е. А., Сокол Є. М. Фізична підготовка співробітників органів внутрішніх справ спеціалізованими засобами бойового хортингу	240

ОСНОВИ ПРИКЛАДНОЇ ПСИХОФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ПРАВООХОРОННИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗА МЕТОДИКАМИ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ

ЄРЬОМЕНКО Едуард Анатолійович

професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету ДФС України, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу, майор десантно-штурмових військ Збройних Сил України, учасник бойових дій.

***Анотація.** У даній статті проаналізовано методи та форми прикладної психофізичної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей відомчих закладів вищої освіти із застосуванням засобів сучасного національного виду спорту бойового хортингу та підходи до визначення сутності, змісту і завдань спортивної діяльності. Розглянуто напрями психофізичної підготовки, виховання і вдосконалення фізичних якостей спортсменів бойового хортингу різного рівня підготовленості у процесі тренувальної роботи. Наголошується на необхідності підвищення техніко-тактичної підготовленості для служби та проходження практики у підрозділах правоохоронних органів України. Виділено елементи формування бойової готовності до виконання службових завдань, функціональної підготовки курсантів – спортсменів бойового хортингу, а також до виконання завдань тренера. Пропонується схема розподілу навантаження на тренуваннях із загальної і спеціальної фізичної підготовки курсантів. Показані напрями підвищення функціональної, тактичної, психологічної підготовки та поліпшення технічних навичок через вдосконалення фізичних якостей: сила, витривалість, швидкість, спритність, гнучкість. Надано методичні рекомендації щодо коригування програми фізичної та функціональної підготовки, прикладної психофізичної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей відомчих закладів вищої освіти у процесі занять бойовим хортингом у спортивних секціях, а також самостійних занять.*

***Ключові слова:** прикладна психо-фізична підготовка, бойовий хортинг, правоохоронні органи, методика тренування, курсанти, психічне відновлення.*

Актуальність наукового дослідження. Основним та пріоритетним напрямком процесу психофізичної підготовки, що реалізується в морському вузі, є його прикладне зміст, що дозволяє курсантам бути адаптованими до фізичної середовищі, властивій морській професії [1–13; 17–26]. Виконання професійної діяльності в екстремальних умовах супроводжується відповідними реакціями організму людини, які відображають процес його адаптації до впливів професійного навантаження і середовищних факторів і характеризують процеси відновлення після цих впливів.

Ці реакції завжди взаємопов'язані між собою і визначають адаптованість (або не адаптованість) функціонування всіх органів і систем організму до професійної діяльності. Організаційно-педагогічні аспекти прикладної психофізичної підготовки курсантів відомчих закладів вищої освіти правоохоронних спеціальностей вивчає, а також впроваджує засоби підготовки співробітників бойовий хортинг – національних професійно-прикладний вид спорту правоохоронних органів України.

Одним з ключових вимог підготовки фахівця є чітко виражена професійна спрямованість навчального процесу з фізичного виховання на формування у курсантів навичок і умінь, пов'язаних з характером майбутньої службової діяльності.

При підготовці курсантів правоохоронних спеціальностей до професійної діяльності засобами бойового хортингу, що проводиться в екстремальних умовах, значну роль грає прикладна психофізична підготовка. Це положення пов'язане з тим, що значення бойового хортингу полягає в пріоритетності впливу фізичних вправ, фізичного тренування на біологічну сутність людини: рівень її здоров'я, фізичний розвиток, виховання рухових якостей. Будь-який освітній процес являє собою цілісну педагогічну систему, основу якої складають базові системоутворювальні компоненти. У педагогічній системі бойового хортингу мета виступає їх вершиною і початком, будучи свого роду стратегічним проектом кінцевого результату діяльності. Відбір матеріалу, порядок його викладу, організаційні форми, методи, прийоми, система контролю впливають на процес діяльності курсантів закладів вищої освіти в системі бойового хортингу [14].

Засоби прикладної психофізичної підготовки виступають змістовним компонентом в побудові педагогічної системи для занять курсантів бойовим хортингом. Логічно вибудований і реалізований порядок дій тренера-викладача обумовлює успішність досягнення поставленої ним мети, тобто проєктованого результату діяльності в бойовому хортингу. Аналіз програм навчальної та виробничої практик курсантів правоохоронних закладів вищої освіти і спостереження за практикантами на навчальній практиці в діючих підрозділах правоохоронних органів України дозволили помітити, що основний час навчально-виробничих практик пов'язаний з виконанням різних робіт в умовах службової діяльності, що становить 20 % часу від всього періоду навчання у закладі вищої освіти. Ці дані узгоджуються з результатами досліджень фахівців науково-методичної колегії Національної федерації бойового хортингу України.

Разом з тим традиційно реалізується в даний час у закладах вищої освіти правоохоронної спрямованості програма дисципліни «Бойовий хортинг». Водночас вона не виділяє спеціального за змістом, організацією та методикою етапи психофізичної підготовки курсантів до умов правоохоронних практик, що особливо проведені в діючих підрозділах, які вимагають від курсантів спеціальної психофізичної підготовленості. У програмі з бойового хортингу присутні змістовні, організаційні і методичні аспекти проведення курсантами самостійних занять фізичними вправами безпосередньо в процесі професійної практики в умовах служби в підрозділах [15; 16]. У зв'язку з цим виникла доцільність розробки методики за напрямом «Бойовий хортинг» при проходженні правоохоронної практики у діючих підрозділах системи правоохоронних органів України в кількості 10 академічних годин на тиждень (з 400 навчальних аудиторних годин) можуть враховуватися як заняття бойовим хортингом (кафедра спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України, 2020 р.). Модель експериментальної методики прикладної психофізичної підготовки курсантів до навчальної практики у підрозділах правоохоронних органів України складається з наступних структурних блоків: цільовий, контрольний-експертний, змістовно-технологічний і результативний. Головною їх метою є оцінка функціонального стану та оцінка психологічного стану курсантів [27–36].

Мета: вдосконалення процесу професійно-прикладної фізичної підготовки курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості засобами бойового хортингу – національного професійно-прикладного виду спорту України.

Змістовно-технологічний блок програми підготовки і процес його реалізації

Результат: оптимальний рівень готовності курсантів до проходження практики у підрозділах правоохоронних органів України.

Результативний блок: компоненти готовності, спрямовані на розвиток професійно важливих фізичних якостей і функціональної готовності особистісних якостей щодо засвоєння необхідних знань, умінь, на залученість до самостійних занять бойовим

хортингом, на формування мотивації до фізкультурно-спортивної діяльності, на розвиток спеціальних психічних і професійно важливих особистісних якостей курсантів.

Процес відбувається у три етапи: 1 етап – базовий, 2 етап – формувальний, 3 етап – вдосконалення. Для фахівців правоохоронних спеціальностей характерні екстремальні умови трудової діяльності, у зв'язку з чим, для них велике значення набуває оцінка донозологічного стану організму. Тому однією з особливостей даної методики бойового хортингу для вибору спрямованості дій, що управляють, є наявність контрольно-експертного блоку, що включає діагностику психофізичного стану курсантів на різних етапах з використанням педагогічного тестування і апаратних методів, а саме:

1 метод – визначення рівня здоров'я, показників функціональних резервів адаптації, біологічного індексу і рівня психо-вегетативного навантаження);

2 метод – вдосконалення фізичної працездатності.

Змістовно-технологічний блок представляє сукупність умов, підходів, принципів, засобів і методів фізичної підготовки курсантів засобами бойового хортингу [37–45].

Прогнозування ефективності використання даної методики в підготовці курсантів правоохоронних спеціальностей обумовлено реалізацією певних умов: **педагогічних**, що використовують сучасні методи і методичні прийоми бойового хортингу і пов'язані з впровадженням експериментальної методики в процес психофізичної підготовки курсантів, орієнтованих на: успішну реалізацію програм і комплексів вправ, спрямованих на розвиток професійно важливих психофізичних якостей; оволодіння спеціальними навичками, вміннями професійної спрямованості; підвищення функціональних резервів адаптації курсантів і мотивації до фізкультурної діяльності в бойовому хортингу; **організаційних**, пов'язаних з організацією отримання фізкультурних знань системи бойового хортингу, оволодінням вміннями та навичками з використання фізкультурно-оздоровчих засобів з метою зміцнення здоров'я і підвищення ефективного рівня фізичної підготовленості; аналізом і використанням отриманих показників контролю в процесі занять бойовим хортингом; **психологічних**, пов'язаних з позитивною мотивацією курсантів до занять бойовим хортингом, активізацією пізнавальної діяльності курсантів, реалізацією індивідуального підходу на заняттях бойовим хортингом для формування і розвитку мотивації навчання, підвищенні моральної нормативності.

Експериментальна методика фізичного виховання курсантів правоохоронних спеціальностей засобами бойового хортингу включає наступні підходи до фізкультурної освіти: **діяльнісний**, що розвиває мотиваційно-ціннісні орієнтації особистості на активно-позитивне ставлення до бойового хортингу та загальної фізичної культури; **диференційований** з урахуванням індивідуальних особливостей курсантів і їх фізичного стану; **системний**, що забезпечує цілісну побудову всієї системи фізичного виховання курсантів, яка передбачає активну діяльність і взаємодію всіх суб'єктів виховання, взаємозв'язок усіх основних компонентів виховного процесу (завдань, змісту, методів, форм, засобів виховання та аналізу його результатів).

Опора на системний підхід дозволяє побудувати кожне заняття з бойового хортингу як цілісну педагогічну систему. Основу таких занять складають «базові» принципи: прикладні, цілісності, домінанти і варіативності засобів бойового хортингу [46–57].

Принцип прикладний, цілеорієнтований на формування і розвиток професійно важливих психофізичних якостей, спеціальних умінь і навичок курсантів у процесі занять бойовим хортингом.

Принцип цілісності спрямований на розвиток системоутворювальної властивості, що додає курсанту цілісність – індивідуальність, яка дозволяє прогнозувати результат діяльності на занятті з бойового хортингу не стільки в освоєнні курсантом конкретної фізичної вправи, скільки в якісній зміні відповідних психофізіологічних структур організму.

Принцип домінанти – концентрація інтелектуальних, душевних і фізичних сил на важливому аспекті своєї життєдіяльності. Дослідження І. А. Аршавського (1982 р.) показують, що ефективність формування будь-якого структурного сліду обумовлена законом багаторазового впливу подразника на певні рецепторні зони. Спираючись на це положення, необхідно розвивати якусь пріоритетну психофізичну якість протягом 2–3 занять з бойового хортингу. Такий вплив типового подразника якраз і буде закріплювати фізіологічний «слід» попереднього заняття, забезпечуючи необхідний кумулятивний ефект, виражений у вигляді адаптаційних перебудов функціональних систем організму [58–65].

Принцип варіативності засобів бойового хортингу – створення умов постійного вибору (мети, змісту, форми і способу організації індивідуальної та колективної діяльності).

Відомо, що одну і ту ж психофізичну якість (здатність) можна розвивати, використовуючи різні засоби бойового хортингу. В реалізованій методиці, крім зазначених, використовуються наступні дидактичні принципи: **свідомості і активності** (рішення завдань активного навчання, прояву ініціативи курсантів, їх творчого мислення); **систематичності** (безперервність процесу фізичного виховання з оптимізацією навантажень і відновлення); **доступності** (визначення міри доступності вправ бойового хортингу); **наочності** (наочні приклади, формування чуттєвої основи для створення уявлення до освоєння вправ); **всбічного гармонійного розвитку людини** (взаємозв'язок фізичного, духовного та інтелектуального розвитку); **диференційованого підходу** (облік статево-вікових, нервово-психічних особливостей, властивостей характеру, фізичного, функціонального, психічного стану).

Результативний блок визначається такими основними компонентами психофізичної готовності курсантів до навчальної практики в підрозділах правоохоронних органів України: мотиваційним, гносеологічним, фізичним і психологічним, а також розробленими рівнями їх оцінювання [66–75]. Результатом психофізичної підготовки курсантів засобами бойового хортингу є формування оптимального (високого) рівня готовності курсантів до певного виду правоохоронної діяльності. Мотиваційний компонент передбачає формування позитивного ставлення до занять бойовим хортингом, професійно значущих мотивів, врахування індивідуальних потреб, інтересів курсантів, створення особистої зацікавленості, формування потреби у підвищенні своєї підготовленості, фізичному вдосконаленні, вироблення у курсантів ціннісної орієнтації на оволодіння сукупністю цінностей бойового хортингу і сукупністю цінностей суспільного досвіду, пов'язаних з освітньою та професійною діяльністю.

До принципів формування професійної мотивації курсанта засобами бойового хортингу віднесені: **контекстності** (створення умов для формування професійної мотивації у курсантів в контексті їх майбутньої професійної діяльності); **суб'єктності** (сприйняття людини як автономної, ініціативної особистості, здатної в певних межах змінювати себе і навколишній світ); **рефлексії** (організація і контроль результатів розвитку, саморозвитку, а також причини позитивної або негативної динаміки такого процесу).

Гносеологічний компонент має на увазі теоретичну, методичну підготовленість курсантів засобами бойового хортингу, залученість їх до самостійних навчально-тренувальних занять бойовим хортингом з метою практичного використання набутих навичок у забезпеченні фізичного та професійного самовдосконалення. Без освоєння теоретичного і методичного матеріалу неможливо вирішити завдання фізичного виховання і освіти.

Розвиток когнітивних і методичних здібностей курсантів у процесі занять бойовим хортингом здійснюється поетапно: базовий етап (репродуктивної діяльності) відрізняється задовільними за обсягом і змістом знаннями, вміннями і навичками, які дозволяють впоратися з вирішенням типових завдань у навчальній та практичній фізкультурно-спортивній діяльності в бойовому хортингу, яка формує етап нормативної діяльності, має на увазі вмиле використання курсантами наявних у них знань та умінь.

На даному етапі курсанти опановують вміннями, навичками, прийомами творчого вирішення завдань на заняттях з бойового хортингу.

Етап вдосконалення (власне творчої діяльності) відрізняється розвиненою системою знань, умінь, навичок курсантів. Фізичний компонент методики бойового хортингу виражається в оптимізації фізичного розвитку курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості, підвищення їх рівня фізичної та функціональної підготовленості, поліпшення фізичної працездатності [76–87]. Фізичний компонент сприяє підвищенню фізіологічних резервів організму курсантів, оволодінню ними прикладних рухових умінь і навичок, необхідних у професійній діяльності правоохоронців, розвиває основні фізичні якості та враховує їх індивідуальні особливості.

Психологічний компонент визначається набором спеціальних психічних якостей, необхідних курсантам правоохоронних спеціальностей для ефективної адаптації до діяльності в підрозділах правоохоронних органів. Для роботи в підрозділах найбільш важливими спеціальними якостями є увага, оперативна пам'ять, оперативне мислення. Даний компонент також полягає у формуванні психічної стійкості до стресогенних чинників, моральної нормативності, оволодінні способами психорегуляції, формуванні професійно важливих психологічних якостей.

Зміст експериментальної програми психофізичної підготовки у бойовому хортингу

За даними інформаційних джерел і анкетного опитування фахівців правоохоронної діяльності прикладний аспект фізкультурно-спортивної діяльності з бойового хортингу у закладі вищої освіти має бути спрямований на розвиток фізичних якостей, формування спеціальних прикладних рухових умінь, дій, рухів, необхідних для успішного проходження правоохоронної практики в підрозділах ОВС та інших правоохоронних органів; підвищення фізіологічної стійкості до несприятливих факторів зовнішнього і професійного середовища; освоєння теоретичних, методичних основ бойового хортингу, необхідних для подальшого особистісного і професійного вдосконалення курсантів правоохоронних спеціальностей.

Головним показником ефективності реалізації прикладного потенціалу служить особистість курсанта, що опанувала всіма перерахованими якостями стосовно професійної діяльності [88–96]. Слід зазначити, що при організації фізкультурних занять курсантів бойовим хортингом програма ґрунтувалася на рекомендаціях Всеукраїнської програмної дисципліни «Фізичне виховання» в державному освітньому стандарті вищої професійної освіти (2020 р.) і програми фізичного виховання, прийнятої в Університеті державної фіскальної служби України.

Заняття бойовим хортингом з методики прикладної психофізичної підготовки здійснюються для курсантів закладу в однаковому за годинами обсязі з традиційною програмою, але розподіл годин занять дещо інший, і може бути коригований за рішенням Вченої ради Університету ДФС України. Навчальні заняття доповнені в позаурочний час самостійними заняттями бойовим хортингом у спортивних секціях професійної спрямованості, орієнтовані на підготовку до умов проходження правоохоронної практики в підрозділах правоохоронних органів України. Самостійні заняття не входять до основних годин навчального навантаження, і йдуть додатково.

При розподілі навчальних годин на теоретичний розділ відводиться 18 годин на 1 курсі і 8 годин – на 2 курсі, тобто весь теоретичний матеріал видається курсантам на 1–2 курсах на відміну від традиційного, де на 1–2 курсах теорії відводиться 16 годин. Дане положення обґрунтовано тим, що за планом навчання закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості біля 50-ти курсантів уже на 2-му курсі виходять на правоохоронну практику в діючі підрозділи і потребують теоретичних знань з професійно-прикладної фізичної підготовки до умов роботи в підрозділах правоохоронних органів України.

Для курсантів були додані теми «Особливості занять бойовим хортингом (з урахуванням професійної діяльності)», «Теорія та методика бойового хортингу», додано 2 години для тему «Професійно-прикладна фізична підготовка курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості засобами бойового хортингу».

Зміст теоретичного розділу прикладної психофізичної підготовки засобами бойового хортингу передбачає оволодіння курсантами системою науково-практичної та спеціальних знань, необхідних для розуміння природних і соціальних процесів функціонування бойового хортингу у загальній системі фізичної культури суспільства і особистості, а також вміння їх адаптивного, творчого використання для особистісного та професійного розвитку, самовдосконалення, організації здорового способу життя при виконанні навчальної, професійної та соціокультурної діяльності. Теоретичні знання повідомляються у формі лекцій та мікролекцій (10–15 хв), передбачається пошук інформації в інтернеті і самостійна робота з методичної літературою. Використовуються словесні, наочні методи: розповідь, бесіда, показ, демонстрація наочних посібників (схеми, відеоматеріали тощо). Контроль проводиться у формі письмового або усного опитування за представленими темами.

Практичний розділ складається з двох підрозділів: методико-практичного та навчально-тренувального. Методико-практичний підрозділ експериментальної групи за обсягом годин відповідає контрольній, але за тематикою занять має відмінності [97–99]. Темі методичних занять за експериментальною програмою спрямовані на оволодіння методичними прийомами складання і проведення самостійних занять бойовим хортингом; підбору засобів для спрямованого розвитку окремих психофізичних якостей для зіставлення індивідуальних програм; самооцінки і самоконтролю за станом здоров'я, працездатності і психо-емоційної напруги.

Акцент у формуванні методичних умінь, навичок і прийомів курсантів за експериментальною методикою ставиться в основному на вмінні використовувати спеціальні прикладні засоби бойового хортингу в процесі професійної діяльності правоохоронця.

Зміст методики прикладної психофізичної підготовки курсантів до навчальної практики в підрозділах правоохоронних органів

Перший етап

Основні завдання: розвиток позитивної мотивації до занять бойовим хортингом, підвищення рівня знань в області бойового хортингу, розвиток «базових» фізичних якостей: сили, швидкості та загальної витривалості; розвиток функціональної підготовленості; розвиток прикладних навичок і умінь; виховання дисциплінованості, сили волі, наполегливості, відповідальності; зниження нервово-психічної напруженості курсантів.

Засоби: прийоми бойового хортингу, бігові, силові, гімнастичні вправи, плавання, спортивні ігри, релаксація. ЧСС – 130–150 уд/хв.

Методи: бесіди, переконання, заохочення, словесний, наочний, круговий, рівномірний, повторний, ігровий.

Форми: лекції, навчальні заняття, тренування, групові, індивідуальні.

Контроль: педагогічне тестування.

Другий етап

Основні завдання: підвищення мотивації до занять бойовим хортингом; підвищення рівня знань в області професійно-прикладної фізичної підготовки (ППФК), загальної витривалості, силової витривалості, координації; підвищення функціональної підготовленості; вдосконалення прикладних навичок і умінь; виховання професійно важливих особистісних якостей: дисциплінованості, моральної нормативності, психологічної стійкості, самостійності; зниження нервово-психічної напруженості курсантів.

Засоби: прийоми бойового хортингу, бігові, швидкісно-силові, силові, складнокоординаційні вправи; плавання, гімнастичні вправи, спортивні ігри, психорегуляція. ЧСС – 140–180 уд/хв.

Методи: проектів, проблемного навчання, навчання у співпраці, рівномірний, повторний, перемінний, інтервальний, змагальний, ігровий, статодинамічних вправ, суворо регламентованої вправи.

Форми: лекції, навчальні заняття, тренування, групові, індивідуальні, самостійні.

Контроль: педагогічне тестування.

Третій етап

3 етап – вдосконалення (4 семестр 1 етап – базовий: 1 семестр самовладання, психологічної стійкості, комунікабельності, моральної нормативності).

Основні завдання: збереження позитивної мотивації до занять бойовим хортингом; вдосконалення знань бойового хортингу і професійно-прикладної фізичної підготовки, загальної витривалості, силової статодинамічної витривалості, координаційних здібностей, функціональної підготовленості, прикладних навичок і умінь; виховання психічних (спеціальних і особистісних) якостей, необхідних у професійній діяльності, підтримання низького рівня нервово-психічної напруженості курсантів.

Засоби: прийоми бойового хортингу, швидкісні, силові, складнокоординаційні фізичні вправи, плавання, спортивні ігри, військово-прикладні естафети, аутогенне тренування. ЧСС – 140–160 уд/хв.

Методи: доручення, заохочення, переконання, проектів, проблемного навчання, навчання у співпраці, статодинамічних зусиль (СДЗ), змагальний, круговий, інтервальний, повторний, рівномірний.

Форми: лекції, навчально-тренувальні заняття, групові, індивідуальні, самостійні.

Контроль: педагогічне тестування.

Висновок. Таким чином, розроблена методика прикладної психофізичної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей засобами бойового хортингу – національного професійно-прикладного виду спорту України до практики у підрозділах правоохоронних органів України спрямована на підвищення ефективності процесу досягнення курсантами успішності професійної діяльності в умовах навчання, переходу на практику та практичного виконання службово-бойових завдань в діючих підрозділах системи правоохоронних органів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антоненко С. А. Підготовка професійних захисників України у системі бойового хортингу / С. А. Антоненко, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 52–62.

2. Бабенко О. Г. Бойовий хортинг – провідник оборонного звичаю та філософії відданого українського воїнства / О. Г. Бабенко, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Вехтев // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 569–593.

3. Биченко Є. Л. Бойовий хортинг у формуванні готовності учнів старшого шкільного віку до служби в Збройних Силах України / Є. Л. Биченко, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 703–717.

4. Близнюк О. В. Духовно-моральна вихованість і гуманістичне спрямування системи бойового хортингу / О. В. Близнюк, Е. А. Єрмоєнко, Р. В. Кіблицький // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 854–872.

5. Бова В. В. Призначення бойового хортингу як національного професійно-прикладного виду спорту і бойового мистецтва української нації / В. В. Бова, В. С. Масленников, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 938–953.
6. Богдан О. М. Функціональна та професійно-прикладна підготовка курсантів до служби у правоохоронних органах за методикою бойового хортингу / О. М. Богдан, Е. А. Єрмоєнко, У. В. Рамазанова // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 954–968..
7. Бондарчук В. В. Бойовий хортинг як засіб формування професійно-прикладних якостей курсантів і працівників силових структур / В. В. Бондарчук, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 188–200.
8. Будзихівський В. А. Бойовий хортинг і методичні підходи до організації самовиховання спортсменів / В. А. Будзихівський, Е. А. Єрмоєнко, А. А. Ребриня // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 982–998.
9. Буток О. В. Бойовий хортинг і здоров'я людини / О. В. Буток, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 564–575.
10. Бухтіяров О. А. Бойовий хортинг як система підготовки українського професійного воїна-патріота / О. А. Бухтіяров, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Грищук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 126–139.
11. Вехтев В. В. Бойовий хортинг у військовому мистецтві / В. В. Вехтев, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 827–840.
12. Вознюк М. Г. Принципи проведення занять і характеристика фізичних вправ бойового хортингу для співробітників правоохоронних структур / М. Г. Вознюк, Е. А. Єрмоєнко, К. М. Кукушкін // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конфер., 4–5 січня 2021 р., Ірпінь / Мін-во фінансів України, Ун-т держ. фіскальної служби України, Фак-т підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції, Каф. спец. дисциплін та організації професійної підготовки ; наук. кер. П. В. Пашко ; голова оргком. Е. А. Єрмоєнко [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 300–316.
13. Гарбовський Л. А. Бойовий хортинг і методика викладання у закладах вищої освіти / Л. А. Гарбовський, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Грищук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 155–173.
14. Гречана Л. О. Бойовий хортинг у системі початкової школи закладів загальної середньої освіти / Л. О. Гречана, Е. А. Єрмоєнко, С. М. Солодько // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28–29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 554–563.
15. Гречаний О. М. Методика викладання бойового хортингу в процесі гурткової роботи у закладах загальної середньої освіти / О. М. Гречаний, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 251–262.
16. Грищук В. Л. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної підготовки правоохоронців до виконання службово-бойових завдань з протидії контрабанді у районах здійснення операції об'єднаних сил / В. Л. Грищук, Е. А. Єрмоєнко, О. А. Бухтіяров // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 59–73.

17. Грищук В. Л. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної, функціональної підготовки студентів, курсантів і слухачів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / В. Л. Грищук, Е. А. Єрмоєнко // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 537–544.

18. Демчук С. Р. Чинники здорового способу життя студентів і курсантів, які займаються бойовим хортингом / С. Р. Демчук, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конфер., 4–5 січня 2021 р., Ірпінь / Мін-во фінансів України, Ун-т держ. фіскальної служби України, Фак-т підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції, Каф. спец. дисциплін та організації професійної підготовки ; наук. кер. П. В. Пашко ; голова оргком. Е. А. Єрмоєнко [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 218–233.

19. Довгань Н. Бойовий хортинг як інструмент соціалізації студентів закладів вищої освіти / Н. Довгань, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 177–186.

20. Єрмоєнко В. Е. Медико-біологічні, психолого-педагогічні та соціокультурні аспекти здоров'я спортсменів бойового хортингу / В. Е. Єрмоєнко, І. Р. Ільницький, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 622–633.

21. Єрмоєнко В. Е. Медико-педагогічний контроль за показниками адаптації та фізіологічні особливості дозування навантаження спортсменів бойового хортингу / В. Е. Єрмоєнко, Л. М. Кассем, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 353–366.

22. Єрмоєнко В. Е. Медичний супровід у процесі тренування з бойового хортингу та показники фізіологічних адаптивних функцій організму спортсменів студентського віку / В. Е. Єрмоєнко, Р. В. Кіблицький, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 607–621.

23. Єрмоєнко В. Е. Стоматологічний супровід та особливості використання спортивних кап спортсменами бойового хортингу під час тренувань і змагань / В. Е. Єрмоєнко, І. Р. Ільницький, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конфер., 4–5 січня 2021 р., Ірпінь / Мін-во фінансів України, Ун-т держ. фіскальної служби України, Фак-т підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції, Каф. спец. дисциплін та організації професійної підготовки ; наук. кер. П. В. Пашко ; голова оргком. Е. А. Єрмоєнко [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 317–336.

24. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг – професійно-прикладний вид спорту правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 203 с.

25. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг – виховна система школярів України / Е. А. Єрмоєнко, О. М. Гречаний // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 240–251.

26. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у програмі позааудиторних занять із загальнофізичної підготовки, виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів / Е. А. Єрмоєнко, В. В. Вехтев // Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. – 2020. – Вип. 190. – С. 66–75.

27. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у школі : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2021. – 240 с.

28. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як ефективний засіб військово-патріотичного виховання школярів і студентів / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 31–39.

29. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів закладів вищої освіти / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 215–225.

30. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб військово-патріотичного виховання старшокласників / Е. А. Єрмоєнко, К. М. Кукушкін // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України

- : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 273–287.
31. Єрмоєнко Е. Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 19–33.
32. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб прикладної психофізичної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей відомчих закладів вищої освіти / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 128–138.
33. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Нац. федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 138 с.
34. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як система формування готовності співробітників правоохоронних органів до дій в екстремальних ситуаціях / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 110–128.
35. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як чинник формування військово-патріотичних здібностей, фізичної культури та основ здоров'я учнівської молоді / Е. А. Єрмоєнко, І. В. Кузора // *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць*. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2020. Вип. 8 (128) 20. С. 61–69.
36. Єрмоєнко Е. Витоки та історія розвитку бойового хортингу в Україні і за кордоном / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 55–70.
37. Єрмоєнко Е. А. Виховання фізичних якостей у бойовому хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Київ : ГС «ВФХ», 2019. – 438 с.
38. Єрмоєнко Е. А. Виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко // *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / Фізична культура і спорт»*. – 2019. – Вип. 10 (118). – 2019. – С. 49-56.
39. Єрмоєнко Е. А. Виховна система бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2018. – Вип. 9. – С. 156–171.
40. Єрмоєнко Е. А. Виховний потенціал бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 360 с.
41. Єрмоєнко Е. А. Виховний потенціал та філософська основа бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 147–157.
42. Єрмоєнко Е. А. Військово-прикладний і бойовий хортинг у системі професійної підготовки допризовної молоді, військовослужбовців та правоохоронців / Е. А. Єрмоєнко, С. С. Полторацький // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 527–533.
43. Єрмоєнко Е. Всесвітнє українське земляцтво та діаспора у сприянні розвитку бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 56–79.
44. Єрмоєнко Е. А. Значимість цінностей фізичної культури та основ здоров'я для студентів і курсантів, які займаються бойовим хортингом. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць*. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 11 (119) 19. С. 71–79.
45. Єрмоєнко Е. А. Кваліфікаційна система бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 155 с.
46. Єрмоєнко Е. А. Комплексне використання потенціалу бойового хортингу для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії / Е. А. Єрмоєнко // Актуальні проблеми

забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі : зб. тез IV наук.-практ. інтернет-конфе., 25-31 травня 2020 р., м. Ірпінь – м. Хмельницький / Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи, 2020. – С. 18–23.

47. Єрмоєнко Е. А. Концепція розвитку бойового хортингу в системі освіти України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, ГС «Національна федерація бойового хортингу України. – К.: ГС «НФБХУ», 2020. – 122 с.

48. Єрмоєнко Е. Медико-біологічні та морфофункціональні особливості бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 112–121.

49. Єрмоєнко Е. Медико-фізіологічні чинники самоконтролю за фізичним навантаженням на тренуваннях з бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури студентів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 127–138.

50. Єрмоєнко Е. А. Методика викладання бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 890 с.

51. Єрмоєнко Е. А. Методична розробка програми позакласної роботи з бойового хортингу в школі для дітей 11 років : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2021. – 119 с.

52. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з бойового хортингу для позашкільних навчальних закладів : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ун-т ДФС України, [та ін.]. – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2020. – 521 с.

53. Єрмоєнко Е. А., & Вехтев В. В. (2021). НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИХОВАННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ОСВОЄННЯ ОЗДОРОВЧИХ ЦІННОСТЕЙ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ ШКОЛЯРАМИ І СТУДЕНТАМИ. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки, (192), 67-76. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-192-67-76>.

54. Єрмоєнко Е. А. Організація тренувальної діяльності з бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 262 с.

55. Єрмоєнко Е. А. Основоположні принципи бойового хортингу. *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць*. К. : Паливода А. В. 2018. Вип. 9. С. 22–31.

56. Єрмоєнко Е. А. Особливості самовиховання в бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 40–55.

57. Єрмоєнко Е. А. Особливості фізичної і психологічної підготовки та формування професійних якостей курсантів і працівників правоохоронних органів засобами бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 39–42.

58. Єрмоєнко Е. А. Планування та організація позакласної роботи з бойового хортингу в школі для дітей 10–11 років : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2021. – 119 с.

59. Єрмоєнко Е. А. Психічні процеси в бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 63–72.

60. Єрмоєнко Е. А. Робоча програма навчально-тренувальних занять з бойового хортингу : метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ін-т модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 84 с.

61. Єрмоєнко Е. А. Система фізичного виховання спортсменів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 187–205.

62. Єрмоєнко Е. А. Тактика бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 462 с.

63. Єрмоєнко Е. А. Теоретико-методичні засади виховання наполегливості в молодших школярів у процесі занять бойовим хортингом : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ін-т проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 191 с.

64. Єрмоєнко Е. А. Технічна підготовка спортсмена бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 652 с.
65. Єрмоєнко Е. А. Тренувальні засоби системи бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2021. – 668 с.
66. Єрмоєнко Е. А. Удосконалення професійних компетентностей тренера-викладача з бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2021. – 274 с.
67. Єрмоєнко Е. Філософія бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 82–104.
68. Єрмоєнко Е. А. Фізична підготовка спортсмена бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 455 с.
69. Єрмоєнко Е. А. Фізичне самовдосконалення особистості підлітків, які займаються бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко, С. А. Бабурнич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 377–385.
70. Єрмоєнко Е. Формування фізичної культури та цінностей здорового способу життя студентської молоді як передумова спортивних успіхів у бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 261–274.
71. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – виховна система особистості : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України. – К. : Паливода А. В., 2020. – 627 с.
72. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – національний вид спорту України: метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2014. – 1064 с.
73. Єрмоєнко Е. А. Хортинг у житті школяра : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2021. – 500 с.
74. Зуб Р. В. Бойовий хортинг та його духовно-виховне призначення / Р. В. Зуб, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 873–893.
75. Каменюка О. В. Бойовий хортинг як осередок козацьких військових традицій української нації / О. В. Каменюка, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 594–606.
76. Карасевич С. А. Бойовий хортинг як засіб морально-етичного виховання особистості / С. А. Карасевич, Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 346–357.
77. Карасевич С. А. Дитячо-юнацька програма оздоровчих занять з бойового хортингу для школярів : метод. посіб. / С. А. Карасевич, М. М. Дорошенко, Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2021. – 188 с.
78. Кібліцький Р. В. Бойовий хортинг: концептуальні засади розвитку і популяризації в Україні / Р. В. Кібліцький, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 502–514.
79. Ковальов С. В. Впровадження методу функціонального тренування системи бойового хортингу у програму фізичної підготовки співробітників правоохоронних органів України / С. В. Ковальов, Е. А. Єрмоєнко, С. С. Полторацький // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 423–443.
80. Кравчук А. І. Роль військово-шефської роботи та національно-патріотичного виховання юних спортсменів бойового хортингу шкільного віку / А. І. Кравчук, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 750–765.
81. Кузора І. В. Військово-патріотична програма бойового хортингу / І. В. Кузора, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Вехтев // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-

практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 840–852.

82. Кукушкін К. М. Методика військово-патріотичного виховання школярів у процесі занять бойовим хортингом / К. М. Кукушкін, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 6–14.

83. Литвиненко А. М. Бойовий хортинг – комплексна система фізичного виховання особистості / А. М. Литвиненко, Е. А. Єрьоменко, В. Е. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 403–422.

84. Митрофанов О. С. Бойовий хортинг: характеристика та аналіз рухового досвіду спортсменів у процесі тренувальної роботи / О. С. Митрофанов, А. М. Митрофанова, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 718–733.

85. Мірчев Д. В. Система бойового хортингу як бойова культура української нації та засіб підготовки кваліфікованих захисників України / Д. В. Мірчев, Е. А. Єрьоменко, В. В. Вехтев // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конфер., 4–5 січня 2021 р., Ірпінь / Мін-во фінансів України, Ун-т держ. фіскальної служби України, Фак-т підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції, Каф. спец. дисциплін та організації професійної підготовки ; наук. кер. П. В. Пашко ; голова орком. Е. А. Єрьоменко [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 5–68.

86. Пашко П. В. Бойовий хортинг у професійній системі функціональної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей у закладах вищої освіти / П. В. Пашко, В. В. Чмелюк, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конфер., 4–5 січня 2021 р., Ірпінь / Мін-во фінансів України, Ун-т держ. фіскальної служби України, Фак-т підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції, Каф. спец. дисциплін та організації професійної підготовки ; наук. кер. П. В. Пашко ; голова орком. Е. А. Єрьоменко [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 9–25.

87. Петрочко Ж. Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у школярів і студентів / Ж. Петрочко, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 34–45.

88. Петрочко Ж. В. Хортинг – школа сили і честі юного українця : метод. посіб. / Ж. В. Петрочко, Е. А. Єрьоменко ; Мін-во освіти і науки України, Мін-во молоді та спорту України, Нац. академія педагогічних наук України, Ін-т проблем виховання. – К. : Паливода А. В., 2016. – 544 с.

89. Полторацький С. С. Бойовий хортинг у впровадженні воїнських традицій українського народу / С. С. Полторацький, Е. А. Єрьоменко, В. Е. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 538–550.

90. Присяжнюк С. Бойовий хортинг та проблема активного відпочинку спортсменів у різні вікові періоди / С. Присяжнюк, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 206–218.

91. Роханський В. М. Бойовий хортинг та оцінювання рівня професійно-прикладної підготовленості співробітників силових структур України / В. М. Роханський, Е. А. Єрьоменко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 482–492.

92. Сибільов А. О. Професійні особливості затримання правопорушників та застосування силових прийомів бойового хортингу співробітниками Національної поліції України / А. О. Сибільов, Е. А. Єрьоменко, С. С. Дуплій // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 526–543.

93. Сокол Є. М. Бойовий хортинг як явище традиційної військово-бойової культури українського народу / Є. М. Сокол, Е. А. Єрьоменко, В. П. Кривенко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 805–823.

94. Степура Т. М. Бойовий хортинг як засіб формування специфічних психічних властивостей співробітників правоохоронних органів / Т. М. Степура, Е. А. Єрьоменко, О. В. Бутко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–

15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 173–188.

95. Терен А. А. Особливості та методичні принципи викладання навчальної дисципліни «Бойовий хортинг» у системі вищої освіти / А. А. Терен, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Бабурнич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф., 4–5 січня 2021 р., Ірпінь / Мін-во фінансів України, Ун-т держ. фіскальної служби України, Фак-т підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції, Каф. спец. дисциплін та організації професійної підготовки ; наук. кер. П. В. Пашко ; голова орком. Е. А. Єрмоєнко [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 111–137.

96. Федорченко Т. Є. Бойовий хортинг і методика проведення занять в умовах здоров'язберігальної педагогіки / Т. Є. Федорченко, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 695–713.

97. Чмелюк В. В. Формування і вдосконалення професійних компетентностей співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу / В. В. Чмелюк, В. Р. Біла, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф., 4–5 січня 2021 р., Ірпінь / Мін-во фінансів України, Ун-т держ. фіскальної служби України, Фак-т підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції, Каф. спец. дисциплін та організації професійної підготовки ; наук. кер. П. В. Пашко ; голова орком. Е. А. Єрмоєнко [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 26–41.

98. Шаповал М. В. Бойовий хортинг як шлях українського воїна / М. В. Шаповал, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 910–923.

99. Щербина В. В. Медико-біологічні вимоги до психомоторики і психічних процесів спортсменів бойового хортингу / В. В. Щербина, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 1013–1023.

Yeromenko E. A.

Fundamentals of applied psychophysical training of cadets of law enforcement specialties according to the methods of combat horting

***Abstract.** This article analyzes the methods and forms of applied psychophysical training of cadets of law enforcement specialties of departmental institutions of higher education with the use of modern national sport of combat horting and approaches to determining the nature, content and objectives of sports. The directions of psychophysical training, education and improvement of physical qualities of athletes of combat horting of different level of readiness in the course of training work are considered. Emphasis is placed on the need to increase technical and tactical training for service and internships in law enforcement agencies of Ukraine. Elements of formation of combat readiness for performance of official tasks, functional training of cadets - athletes of combat horting, and also for performance of tasks of the trainer are allocated. The scheme of distribution of loading at trainings on the general and special physical training of cadets is offered. The directions of increase of functional, tactical, psychological preparation and improvement of technical skills through improvement of physical qualities are shown: force, endurance, speed, dexterity, flexibility. Methodical recommendations on adjustment of the program of physical and functional training, applied psychophysical training of cadets of law enforcement specialties of departmental institutions of higher education in the course of classes by combat horting in sports sections, and also independent classes are given.*

***Key words:** applied psycho-physical training, combat horting, law enforcement agencies, training methods, cadets, mental recovery.*

Наукове видання

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

(українською, англійською та російською мовами)

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції

Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь, Університет ДФС України

Частина 1

Колектив авторів
Друкується в авторській редакції

Упорядник: Е. А. Єрмоменко

Підписано до друку 12.01.2021 р.
Формат 84x108/16
Умов. друк. арк. 148,99

Папір офсетний
Друк офсетний
Гарнітура Times

Зам. № 0239
Наклад 50 пр.

Підготовлено до друку Видавничо-поліграфічним центром Університету ДФС України.
08205, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область, Україна.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (серія ДК № 5104 від 20.05.2016 р.)

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**